

Moudivláček

Obsah

- Zápis z členské schůze MOS2
- Mapování moudivláčků.....3
- Vlhoviště Malá Lipová5
- Z olomouckého Vítání6
- Zajímavá pozorování.....6
- Přestavba ORNIS.....7
- Ptáci v Bibli.....8
- Komiks.....9
- Exkurze MOS 11
- Zapojte se do správních řízení.....12
- Půjčte si vybavení12
- Publikujte.....12
- Videokanál MOS.....12

Vážení čtenáři,

rok 2022 by měl být magický, tři dvojky prý přinášejí štěstí. Opravdu? Jeden z monitoringů v ptačí oblasti Libavá mě zavedl až do míst, kde ještě před více než sto lety lidé žili šťastně do doby... než přišla válka.... Odsun německých obyvatel, dříve vzkvétající vesnice osiřela. Zkázu dokončila sovětská vojska, kterým nebylo hanbou mířit na tak posvátná místa, jako je hřbitov s kostelem... Sedím pod rozostřílenou věží kostela a v mysli se mi vtíravě vzpouzejí události několika posledních měsíců. V Evropě je válka! Slunce se schovalo za mraky, obloha potemněla. Teskliví křik datla podtrhuje zlověstné šumění stromů. Jako by všemu špatnému ještě nebyl konec. Pocit marnosti a beznaděje připomíná i hlemýžď bezstarostně se plazící po zašlém německém nápisu na jednom z převrnutých náhrobků. Prý že po noci přijde zase ráno...

V tom mně ze zamyšlení vytrhne veselý zpěv. Maličký střízlík si vyskočil na kámen vedle šneka a spustil z plných plic. Jeho bezstarostnost mi vyloudila úsměv na tváři. Co může být krásnějšího a více uklidňujícího než ptačí zpěv? Zkuste to taky – zmizet mimo civilizace, mezi ptačí přátele, kteří dokáží rozptýlit všechny chmury. Ale i tak je třeba si stále připomínat a nezapomenout. Pokud ztratíme svou svobodu, ztratíme zřejmě i možnost chránit ptáky. Držme si tedy palce, aby se brzy situace zklidnila a svět se vrátil do zajatých, pohodových kolejí.

Kateřina Ševčíková

Zápis ze členské schůze Moravského ornitologického spolku – středomoravské pobočky ČSO

Přítomní: po většinu doby schůze kolem 20 účastníků

Čas začátku schůze byl stanoven na 18 hod. Vzhledem k typu konání schůze (on-line) byl program významně zkrácen, schůze byla ukončena ve 20:30. Byly projednány následující body:

Přivítání, úvodní slovo a organizační záležitosti: Účastníky přivítala předsedkyně MOS Kateřina Ševčíková. Seznámila přítomné s předpokládaným průběhem schůze, jejím technickým zabezpečením (které výborně připravil Ondřej Belfín). Představila významné jubilanty MOS v roce 2022 (mezi nimi oslavují 95 let Bořivoj Holínek a Vlastimil Nedoma) a za zesulé členy byla držena symbolická minuta ticha.

Zpráva o činnosti a hospodaření v roce 2021 a výhled na rok 2022: Rámcovou zprávu (účasti ve správních řízeních, organizace exkurzí a mnohé další) přednesla předsedkyně Kateřina Ševčíková. MOS má v současné době 317 členů, v roce 2021 přibýlo 42 členů. Problematická je bohužel stále fúze MOS a MOS II – proti rozhodnutí krajského soudu jsme se odvolali, ale zdá se, že odsouhlasení fúze a podpis smlouvy bude muset proběhnout znovu. Nadále výborně si vede prezentace MOS navenek – web má 5560 uživatelů, zobrazeno bylo 19 652 stránek; facebook sleduje 1816 lidí, videokanal MOS má 1800 odběratelů. Vyšla dvě čísla zpravodaje Moudivláček, naopak Zprávy MOS vzhledem k nedostatku příspěvků a časovému zaneprázdnění redaktorského týmu v roce 2021 nevyšly, a chybějící číslo bude řešeno dvojcíslím na konci roku 2022. J. Chytil informoval o postupující výstavbě nové budovy ORNIS, postup prací lze shlédnout ve Zpravodaji MKP na adrese: <https://disk.cpivot.cz/muzeumkomenskeho/2022/01/AX5H6QR5Bkvqoxms kLJU.pdf>. Následovala informace o množství a typech správních řízení a zakázkách MOS (spolupráce především s Výstavištěm Flora Olomouc a Technickými službami města Olomouci). Členové MOS se účastní i odborných aktivit MOS zahrnujících monitoringy (včetně monitoringů v PO), kroužkování ptáků apod. Nezvyklý průběh VTV vynuceným covidem – byl pojat jako sčítání hnízdících labutí. Rozsáhlejší informace byla věnována třem novým ptačím parkům ČSO, přičemž nad jedním z nich – Malou Lipovou – převzal patronát MOS. Nejbližší akci bude představovat již 19. 3. brigáda na této lokalitě. Kateřina Ševčíková také informovala o akcích pro veřejnost proběhlých v roce 2021 a seznámila s plánovanými akcemi pro rok 2022. Ty budou průběžně doplňovány a k dispozici na webových stránkách MOS, stejně jako budou publikovány v časopise Moudivláček.

V roce 2022 slaví MOS 90 let od svého založení; mimo jiných akcí je také plánováno slavnostní setkání v nově postavené budově ORNIS. V rámci této oslavy plánujeme také oslovení členů MOS s dotazem, kam by podle nich měla směřovat další činnost MOS.

Součástí zprávy o činnosti MOS byla i informace o hospodaření spolku v roce 2021, kterou přednesla hospodářka Jana Lukášová. Celkové náklady MOS tvořily 11 344 Kč; celkové výnosy 14 934 Kč. Celkový stav majetku MOS je 580 400 Kč.

Vystoupení zástupce ČSO: Stručnou zprávu z ústředí ČSO přednesl ředitel Zdeněk Vermouzek. Začal velmi netradičně, ale vzhledem k aktuální situaci vojenské-
ho napadení Ukrajiny ruským agresorem pochopitelně – jménem ČSO byla tato agrese jednoznačně odsouzena. Podstatné informace se týkaly chystané celostátní konference ČSO v Mikulově ve dnech 23. – 25. září 2022 a dalšího vynikajícího zapojení veřejnosti při sledování ptáků na krmítkách (bližší výsledky na stránkách ČSO).

Ornitologické zajímavosti: Již tradiční bod schůze MOS přednesl jednatel Faunistické komise ČSO Jiří Šírek. Vyzdvihl mj. význam odchytové akce na Červenohorském sedle a velmi aktivních středomoravských pozorovatelů ptáků. Uvedl i zjištění dvou nově uznaných druhů avifauny Česka, skřivánka krátkoprstého a kulíka pacifického.

Přednáška O. Belfína na téma hlasové komunikace bahňáků (břehouše černoocasého): Vynikající přednášku na zmíněné téma přednesl Ondřej Belfín. Výsledky vychází mj. z využití nejmodernějších technologií v terénu i následném zpracování obrovského množství dat odpovídající výpočetní technikou.

Přednáška P. Kovaříka: Přednáška dokázala význam zvláště chráněných území pro ochranu ptáků.

Závěrečné slovo a ukončení schůze: Vzhledem k tomu, že se nikdo z účastníků schůze nepřihlásil do diskuse, předsedkyně spolku poděkovala za aktivní účast a popřála všem úspěšný rok 2022.

Zapsal: Josef Chytil, ověřila: Kateřina Ševčíková

Zapojte se do mapování moudivláčků!

Cílem mapování je získat poznatky o početnosti, rozšíření a ekologii moudivláčka lužního na jižní a střední Moravě. Motivací je především fakt, že početnost tohoto pěkného druhu pěvce silně ubývá v celém jeho areálu, a proto chceme zachytit současný stav jeho početnosti u nás, případně zjistit, zda v některých oblastech nedošlo k jejímu poklesu oproti historickým údajům.

Biotopové nároky – kontrolovaná stanoviště: Moudivláček lužní se vyskytuje zpravidla v blízkosti vody (vodoteče, břehy rybníků, zarostlé mokřady), ale může se usadit i na vlhkých loukách či u podmáčených polí, pokud se zde objevují vhodné stromy pro hnízdění. Charakteristické visuté hnízdo bývá umístěno na tenkých převislých větvích listnatých stromů, nejčastěji na vrbách, olších, topolech nebo břízách. Hnízdní početnost může být v jednotlivých letech značně rozdílná. V pohnízním období vyhledává rákosové či orobincové porosty, ve kterých hledá potravu. Mapování tedy bude zaměřeno na vyjmenované typy mokřadních biotopů, přičemž vhodné je se soustředit na historicky známá hnízdiště. Výstupem

mapování by měl být počet zpívajících samců/registrovaných jedinců na linii, či ploše (u malých lokalit) vhodných biotopů.

Sledovaná oblast: Mapování proběhne na území celého Jihomoravského, Olomouckého a Zlínského kraje.

Harmonogram mapování: Průzkum vhodných lokalit bude probíhat ve dvou termínech v průběhu hnízdního období. První období, 15. 4. - 31. 5. 2022, zahrnuje kontrolu obsazenosti hnízdišť mapováním zpívajících samců. Ve druhém, 1. 6. - 20. 6. 2022, by pak mělo být zachyceno hnízdění. V obou těchto termínech samci intenzivně vymezují svá teritoria zpěvem a pravděpodobnost jejich zjištění na lokalitě je tak největší. Druh lze i provokovat nahrávkou, i když není vhodné to opakovat vícekrát na téže lokalitě v rámci jednoho období. Zásadní je vybranou lokalitu navštívit v obou výše zmíněných termínech. Odstup mezi dvěma po sobě jdoucími kontrolami by měl být alespoň 14 dní. Mapování by mělo probíhat pouze za vhodných podmínek, tj. při teplotách nad 5 °C, bez silného větru a deště. Nejvhodnější denní dobou mapování je ráno, kdy je aktivita zpívajících samců vyšší.

Kromě samotného hnízdění je žádoucí podchytit i pohnízdni výskyt moudivláčků, v období 1. 8. - 1. 9. 2022, kdy mají ptáci rovněž časté nápadné hlasové projevy. Během září pak většina ptáků odlétá zimovat na jih. Vzácně zimující jedince lze mapovat v období 15. 11. 2022 - 1. 3. 2023. V tomto zimním období je ale především velmi vhodné provést na stejných liniích dohledávání hnízd, která jsou na neolístěných stromech výrazně více nápadná, než v době hnízdění. Tato doplňková metoda může významně přispět k upřesnění počtu hnízdících moudivláčků v daném území. Vychází přitom ze znalosti typického visícího moudivláččího hnízda, které je umístěno na stromech či keřích s elastickými větvemi a je převážně vytvořené z chmýří plstnatých nažek topolů a vrb. Lze se zaměřit jak na lokality, kde bylo hnízdění moudivláčků potvrzené, tak i na místa, kde bylo jejich hnízdění možné či pravděpodobné.

Zpracování výsledků: Všechny nálezy moudivláčků (včetně hnízdní aktivity) prosím zadávejte do internetové faunistické databáze České společnosti ornitologické birds.cz/avif. Vhodné je včasné zadávání pozorování do této databáze, aby se ostatní mapovatelé mohli lépe orientovat v již zmapovaných lokalitách. Při zadávání do databáze Avif prosíme kromě povinných údajů (datum, lokalita atd.) do poznámky k celé vycházce uvést „Mapování moudivláček“ a vypsát délku kontrolované linie, případně odkaz na zaznačenou linii na mapy.cz (ten získáte lehce v „Nástroje“ – „Měření vzdálenosti a plochy“, kde vyklikáte procházenou linii a pomocí „Sdílet“ získáte odkaz na mapu). V poznámce k lokalitě prosíme uvést stručný popis lokality. K nálezům hnízd, včetně těch zimních, je vhodné doplnit následující informace: druh stromu, výška, vzdálenost od vody, stav hnízda (dokončené/nedokončené, rozpadlé), GPS (příp. bod v mapě).

Velmi cenné jsou pro nás i negativní kontroly. Jelikož tyto záznamy nelze vkládat do Avifu, je vhodné negativní kontroly z lokalit zaznamenat např. do excelové tabulky. Případně pokud uvedete do „Poznámka k celé vycházce“ na Avifu „Mapo-

vání moudivláček“ a zadáte jen pozorování jiných druhů, je zřejmé, že moudivláček zjištěný nebyl.

Termín zadání pozorování do Avifu, případně odevzdání výsledků, včetně fotodokumentace a seznamu negativních kontrol je do **15. 3. 2023**. Styčným důstojníkem pro střední Moravu (Olomoucký kraj a okres Kroměříž) je Josef Chytil (chytil@prerovmuzeum.cz), pro jižní Moravu Filip Petřík (filepetrik@seznam.cz).

JMP ČSO, kontaktní osoba pro MOS Josef Chytil, e-mail: jchytil(at)centrum.cz

Novinky z Malé Lipové

Již více než rok patří velká část pozemků na Malé Lipové do vlastnictví České společnosti ornitologické. V roce 2021 probíhal na lokalitě botanický průzkum, ale také průzkum brouků a blanokřídlých. Ze zajímavého hmyzu můžeme jmenovat třeba brouka smrtníka nebo prskavce, z blanokřídlých se podařilo zaznamenat 43 druhů včel a vos, z nichž nejpočetnější byly ploskočelky a včela medonosná. Mezi botanické „špeky“ rozhodně patří nenápadná tráva prstnatka a populace malebných orchidejí, vstavačů vojenských, největší v Olomouckém kraji. V květnu jsme jich zde napočítali 17 kvetoucích a dalších 26 listových růžic. Vstavače si shodou okolností rostou v místě, kde byla původně plánovaná pozorovatelná. Z tohoto důvodu se práce na její stavbě zpomalily a plány musíme přehodnotit, důvody však rozhodně stojí za to! Na jaře 2022 proběhly také dvě úspěšné akce pro veřejnost, vítání ptačího zpěvu a jarní úklid, o němž si můžete přečíst níže. Na další procházku za vlhami se ještě můžete těšit, podobně jako na nový propagační letáček.

Kateřina Ševčíková, e-mail: sevcikovaka(at)seznam.cz

Úklid na Malé Lipové

Dne 19. 3. 2022 se sešla velká skupina nadšenců pro úklid v ptačí rezervaci Malá Lipová. Shromáždili jsme se u stěny bývalé pískovny a rozdělili si práci. Někteří se chopili motorových pil na řezání keřů a menších stromků, na jiné čekala trochu špinavější práce – úklid odpadků. Společnou snahou se nám podařilo nasbíranými odpadky naplnit celý kontejner. Valnou většinu jeho obsahu pak představovaly PET lahve a jiné plastové předměty. K odvalení nejednoho pláště pneumatiky traktoru byla každá volná ruka k dobru a mezi pomocníky se objevil mimo jiné také ředitel ČSO, Zdeněk Vermouzek, který si tuto akci nemohl nechat ujít. Dobrou práci vykonali také řezači větví, jejichž zásluhou bylo prostředí přizpůsobeno podmínkám vhodným nejen pro ptáky, ale například hady a ještěrky. Vše jsme zakončili opékáním buřtů a radostí z dobře vykonané práce. A perlička na závěr – čekalo nás ještě malé překvapení. Při úklidu odpadů byla nalezena lebka ptáka, o které můžeme podle Josefa Chytila říct, že s největší pravděpodobností patřila vlze pestré.

Amálie Kudělková, e-mail: amik.kud(at)seznam.cz

Vítání ptačího zpěvu v Olomouci

Dne 1. května 2022 se v Olomouci-Řepčíně po dvouleté koronavirové pauze uskutečnila ornitologická exkurze. Akci vedla Kateřina Ševčíková a účastníků se sešlo kolem deseti. Počasí nám velmi přálo a kromě spousty překrásných ptáků jsme viděli i jiné zajímavé živočichy a rostliny, takže ani nevadilo, že nakonec neproběhla ukázka kroužkování. Hned na začátku nás svým hlasem přivítal sameček pěníce černohlavé, drozd zpěvný, slavík obecný, bažant obecný, žluva hajní a budníček menší. Nechyběli ani holubi hřivnáči, hrdličky zahradní, sýkory modřinky i koňadry, straky obecné a prolétající moták pochop. Pokračovali jsme po pěšině mezi chatami a keři, kde jsme pozorovali špačky obecné, slavíky, dlasky tlustozobé, sojky obecné, strakapoudy velké, vlaštovky obecné, strnada obecného, zvonohlíky zahradní, pěnkavy obecné a další. Poštěstilo se nám uvidět ozývajícího se samečka kukačky obecné. Na vysoký strom pak dosedl krkavec velký a nějakou dobu na nás krákal. Katka Ševčíková o krkavci i ostatních ptácích velice poutavě vyprávěla a pořídila několik fotografií.

Postupně jsme se přemístili k nedalekému opuštěnému rameni řeky, kde jsme zaslechli lejska bělokrkého, žlunu zelenou i šedou a uviděli mlynařiky dlouhoocasé. Velmi jsme se zaradovali, když se nám o kousek dál podařilo najít jejich maličké hnízdo. Okousané stromy naznačovaly přítomnost bobra, kterého jsme dokonce zahlédli plavat. Terén byl chvílemi obtížný, ale i přechod přes poněkud vratké klády zabořené v bahně všichni zvládli a mohli jsme tak dojít až na louku, kde se k ptačímu orchestru přidali střízlíci obecní a budníčky větší. Také zde byla spatřena skupinka cvrlikajících ptáčků. Byli to mladí, zřejmě letošní mlynařici dlouhoocasí i s rodiči a pohled na ně nás opravdu potěšil. Došli jsme k nádrži Poděbrady, kde na nás čekalo menší hejno kachen divokých a po obloze přeletěly tři husice nilské a čejka chocholatá. Zde byla akce ukončena a dál již pokračovala jen malá skupinka. Rybník působil trochu opuštěně, viděli jsme už jen málo ptáků. Přece jen jsme však zahlédli sojky, volavky popelavé, káni lesní, písíka obecného, ledňáčka říčního a dokonce bobří hrad. Ozývalo se mnoho žab a ve vodě číhala užovka obojková. Vítání ptačího zpěvu se ve všech směrech velice vydařilo a věřím, že nejsem sama, kdo již teď netrpělivě vyčkává další exkurze.

Petra Maňásková, e-mail: manasek.petra(at)gmail.com

Zajímavosti ze střední Moravy za říjen 2021 - březen 2022

Málo srážek, mírná a suchá zima a nevýrazné počasí podzimu i jara nepřinesly na střední Moravu žádné superrarity, ale bylo co vidět i tak.

V Tovačově se zdržovalo rekordní hejno až 3500 hus běločelých spolu s menším počtem hus tundrových a velkých. Mezi husami objevil Luboš Doupal i vzácnou husu krátkozobou, u nás zjišťovanou až v posledních třech letech. Objevily se i bernešky – bělolící a velká, ale jen jednotlivě. Z vrubozobých stojí za pozornost i

vysoké počty hoholů severních – v Tovačově dosáhly v zimním období až přes 80 ptáků a byli spolu s morčáky velkými vlastně jedněmi z nejpočetnějších kachen. Zimovali i turpani hnědí a černý a v dobrých počtech i morčáci bílí. Na podzim a počátku zimy se objevily i potáplice malé a severní, ale jen v malém počtu a spíš jednotlivě. Invaze kormorána malého se mírně projevila i na střední Moravě – skupina 14 ptáků byla zjištěna v říjnu v Tovačově a jednotlivci se objevili na jaře v Majetíně a v Záhlnicích.

Velké počty dravců se v tomto období nekonaly vůbec, a tak může být útěchou zjištění orla královského a skalního nebo raroha velkého v případě ojedinělých záznamů z Prostějovska a Olomoucka. Sledováním tahu a odchvy dokázali Ondra Boháč s Tomášem Oplockým vysoké počty kání rousných (až 51 ptáků) na Prostějovsku a významné nocoviště motáků pilichů na Tovačovsku (až 9 ptáků).

Zajímavý byl i zimní, silvestrovský výskyt jeřábů popelavých v Záhlnicích a jejich časný jarní přílet či tah počátkem února.

Kulíci zlatí mnohdy přiletí dříve, než čejky, potvrdilo se to i letos, kdy se první objevili už v prvé dekádě února, a u Šumvaldu napočítal pan Gahura rekordních 1700 ptáků. Relativně brzy se objevila řada dalších druhů bahňáků – v Tovačově, v Záhlnicích i na dalších vhodných místech bylo možné už v březnu pozorovat kulíky písečné, jespáky obecné, vodouše bahenní, tmavé a šedé, břehouše černoocasého, tenkozobce a obě naše kolihy včetně skřítků našich bahen – sluček malých. Počty jespáků bojovných dosahovaly ke dvěma stovkám. Z rackovitých potěšil racek tříprstý, zjištěný koncem října v Tovačově. Počty dalších druhů racků byly na Tovačovsku mnohdy překvapivě vysoké – v listopadu až 1000 racků bouřných a v lednu téměř 2300 racků bělohlavých dělají z těchto druhů výrazně dominantní a vlastně i nejpočetnější druhy vodních ptáků v celé oblasti.

Ze zimujících druhů pěvců je potřeba zmínit konopky žlutozobé, které se zdržovaly na Prostějovsku (až 9 ptáků), sněhule severní u Lobodic (až 48 ex.) a u Držovic (až 64 ex.), přičemž na „sněhulí“ polní cestě u Břestu byla zaznamenána jen jedna. Zimování bylo zjištěno u ojedinelého budníčka menšího v Přerově a pěnice černohlavé na Šumpersku. Naproti tomu brkoslavi opět neprojevili žádný invazní výskyt a byli v celé oblasti zaznamenáni jen třikrát po jednom ptákově.

Jiří Šírek, e-mail: jirka.sirek(at)seznam.cz

Jak probíhá přestavba budovy ORNIS?

Aktuální situace (k 20. květnu 2022) je taková, že nová budova ORNIS je těsně před dokončením. Do zhruba 10 dnů bychom ji měli dostat plně k dispozici – prozatím ne k užívání, to nastane až po kolaudaci. Ta by měla proběhnout v druhé polovině června, a po tomto termínu bychom již měli být kompletně přestěhováni v nové budově tak, aby firma Ptáček mohla přistoupit ke generální rekonstrukci starého ORNISu. V současné době tedy vypukla zrychlená akce "Kulový blesk", kdy při zmíněném stěhování všech preparátů do nového depozitáře zároveň vybíráme i ptáky do nové expozice. Původně odhadnutý termín 2 - 3 "stěhovací" měsíce bu-

deme muset (ve vlastním zájmu i zájmu celé akce) stáhnout na necelý měsíc a půl. Bohužel tak utrpí i současná hnízdní sezona, kterou budeme muset omezit jen na ty nejpodstatnější akce (CES v Záhlnicích, JPSP na jižní Moravě, LSD na střední Moravě).

Josef Chytil, e-mail: jchytil(at)centrum.cz

Ptáci v Bibli

Součástí Hospodinových ustanovení na hoře Sinaj jsou i nařízení o čistých a nečistých zvířatech. Ta se týkají jídla, které bylo nedílnou součástí náboženského života Izraele. Za čisté jsou pokládáni živočichové, které je možné přinést jako oběť Bohu. Čisté od nečistého se rozeznávalo podle určitých znaků, u ptáků jsou však jednotlivé nečisté druhy vypsány jmenovitě. Tak jsou nečistí dravci, protože prolévají krev své kořisti a dotykem i požíváním krve se znečišťují. Stejně tak mrchožrouti a všichni, kteří požívají zdechliny, neboť se jimi poskvřňují. Dalším znakem nečistoty bylo, pokud daný pták plnil určitou funkci v cizích náboženských kultech. Např. orel byl u Syřanů a Féničanů ptákem slunce a u mnoha dalších národů patřil k ptákům posvátným. Nečistí byli také ptáci pouště nebo zpustlých a opuštěných míst, neboť tato místa byla sídlištěm démonů. Seznam takto nečistých ptáků vyňatých z požívání a oběti si v následujících řádcích probereme podrobně. Ještě stojí za zmínku, že ačkoli u jiných zvířat se směli obětovat pouze samečci, u ptáků se na pohlaví nehledělo. V knize Zjevení jsou nečistí ptáci zahrnuti mezi ďáblů a nečisté duchy, kteří budou obývat ve zříceninách Babylona, dravci jsou nástrojem Božího soudu: „I viděl jsem jednoho anděla, an stojí v slunci, a zřikl hlasem velikým, řka všechněm ptákům, kteříž létali po prostřed nebes: Pojdte a shromažďte se k večerě velikého Boha, Abyste jedli těla králů, a těla hejtmanů, a těla silných, a těla koňů, i těch, kteříž na nich sedí, a těla všech svobodných i služebníků, i malých i velikých.“

Bible přináší i zmínky o tom, jakými způsoby byli ptáci loveni. Máme tu např. přísloví o chytání do sítí: „Jistě, že jakož nadarmo roztažena bývá síť před očima jakéhokoli ptactva“, které vyjadřuje myšlenku, že ptáci se vyhýbají sítí, pokud před tím viděli, jak ji lovec klade, stejně tak se bude umět mladý člověk vyhnout nebezpečí, bude-li na ně včas upozorněn. Jiným nástrojem na lov ptáků bylo tzv. osídlo (provoz, oko, smyčka, léčka): „Padne-liž ptáče do osídla na zem, když by žádná léčka nebylo? Bude-liž zdviženo osídlo z země, když by nic neuvázlo?“ nebo válcovitá síť/klec, do níž byli vháněni: „Jako klece plná ptáků, tak domové jejich plní jsou lsti. Protož rostli a zbohatli“, kdy prorok přirovnává nešlechtnost a nespravedlnost svévolníků k pastem ptáčníků.

Jindy byli zase ptáci lákáni ochočenými druhy (např. koroptev). U proroka Jeremiáše snad najdeme narážku na lovení dravců na výrovku, kdy je výr připoután k pařezu a skrytí lovci pak odstřelují dravé ptáky, kteří na něj útočí: „A což ptákem dravým jest mi dědictví mé? Což ptactvo vůkol bude proti němu? Jdětež nu, shromažďte se všechna zvířata polní, sejděte se k jídlu.“ Jiné komentáře tohoto verše myslí na nějakého pestrého ptáka, jenž se stává snadnou kořistí dravců, protože

ho nemohou snést ve svém středu. Někteří cestovatelé popisují lov dravců u beduinských kmenů pomocí vlhy pestré. Z letu ptáků a jejich křiku a počínání a někdy i z jejich vnitřností se věštilo.

Bible ale není jen o lovu ptáků a jejich usmrcování v obětních obřadech. Už Mojžíšův zákon také např. myslel na ochranu života ptačích matek: „Když bys našel hnízdo ptačí před sebou na cestě, na jakémkoli stromu aneb na zemi, s mladými neb vejci, a matka seděla by na mladých aneb na vejcích: nevezmeš matky s mladými, ale hned pusťš matku a mladé vezmeš sobě, aby tobě dobře bylo, a abys prodlil dnů svých.“ Toto opatření na ochranu života ptačích matek, bývá dáváno do souvislosti s pátým přikázáním Desatera o úctě k rodičům. Jiným opatřením, které by stálo za zvážení i v dnešní době, bylo ustanovení tzv. "milostivého léta". Tak jako každý sedmý den, má být i každý sedmý rok Hospodinův. Byl to rok, kdy pole, vinice i sady zůstávaly neobdělané a vše co se urodilo bylo ponecháno chudým, pocestným a též zvířem a ptactvu za pokrm.

Velký počet ptačích jmen na stránkách Bible ztěžuje jistotu přesného určení druhů. V některých případech nelze ani s jistotou tvrdit, zda dané hebrejské slovo označuje ptáka, nebo jiného živočicha. Je možné, že některá jména označují tvory bájně nebo dnes už vyhynulé. Problém neusnadňuje ani fakt, že část hebrejského originálu je poškozena.

„Z ptactva pak tyto v ohavnosti míti budete, jichžto nebudete jísti, nebo ohavnost jsou, jako jest orel, noh a orlice mořská, Těž sup, káně a luňák vedlé pokolení svého, A všeliký krkavec vedlé pokolení svého, Také pstros, sova, vodní káně, a jestřáb vedlé pokolení svého, A bukač, křehař a kalous, A porfirián, pelikán a labut, též čáp a kalandra vedlé pokolení svého, dedek a netopýř.“ (3. Mojžíšova 11,13-19).

NOH (hebrejské "peres", doslova "říční orel", překládá se také jako grif, orlosup, orlovec říční nebo sup) - Hebrejský název snad označuje dravého ptáka jako "na kusy trhajícího" (rozdělujícího) svou kořist či "lamače kostí". Tento popis se přesně hodí na orlosupa bradatého, jenž z výšky pouští kosti na skálu, aby se roz-bily, a tak z nich získává morek.

VŠELIKÝ KRKAVEC - O krkavci bylo řečeno v souvislosti s Noemem a potopou. Zde má Bible na mysli obecně všechny druhy krkavcovitých ptáků (krkavec, havran, vrána) Hebrejské oréb/orév a řecké korax představují obdobu českému slovu vrána, protože se jimi označují hlavně havrani, ale užívá se jich i o celé čeledi krkavcovitých.

NETOPÝŘ – (hebr. "atallef") - v seznamu nečistých zvířat je uváděn na konci listiny ptáků a před listinou plazů. V Palestině se podnes vyskytuje několik druhů netopýřů ve velkém množství v jeskyních a skalních dutinách. Podle Izaiáše v den Hospodinova soudu odhodí lidé své zlaté a stříbrné modly, jež jsou označeny jako krtci a netopýři, protože nevidí a nemohou pomoci.

© Jindřich Frech

Pozvánka na exkurze MOS

Hnízdní sezóna se zvolna blíží ke svému konci. A právě teď nastává ideální doba na vycházky za našimi sousedy, rorýsy, jiříčkami, ale i netopýry. Níže naleznete pozvání hned na několik těchto akcí. Ale třeba ještě nějaké procházky přibytou, aktuální situaci sledujte na: <http://mos-cso.cz/exkurze/>. Pokud budete chtít raději navštívit individuální procházky, kontaktujte nás! Těšíme se s Vámi na viděnou!

28. červen 2022 – Za tajemstvím okřídlených sousedů v Olomouci (pro nevidomé). Speciální vycházka pro handicapované účastníky (zejména se zrakovým handicapem) ve Smetanových a Čechových sadech. Místo a čas srazu bude zájemcům upřesněn při přihlášení. Vycházka kolem hnízdišť rorýsů, jiříček, kavek a významných úkrytů netopýrů. Poslouchat budeme ale i ropuchy zelené a možná absolutní olomouckou raritu – jediné známé hnízdění výřečků malých v ČR! (viz. <http://vyrecci.unas.cz/>). Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením telefonického kontaktu a počtu účastníků). Pořádáno ve spolupráci s TyfloCentrem Olomouc. **Exkurzi povede:** Evžen Tošenovský (mob.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz).

30. červen 2022 – Za tajemstvím sousedů v Olomouci. Sraz před obchodním domem Senimo (49.5988492N, 17.2729836E). Večerní procházka na hnízdiště

rorýsů a za dalšími ptačími sousedy. Po setmění se přesuneme do Bezručových sadů a budeme „poslouchat neslyšitelné“ – netopýry. **Exkurzi povede:** Kateřina Ševčíková (tel.: 776 746 980, e-mail: sevcikovaka@seznam.cz).

9. červenec 2022 – Za nejkrásnějším ptákem Evropy na Malou Lipovou. Procházka do nejmenšího ptačího parku ČSO za kolonií vlh pestrých. Sraz v 7:45 u kostela v Rokytnici u Přerova. Za deště se akce nekoná. Pořádá ORNIS muzea Komenského v Přerově ve spolupráci s Moravským ornitologickým spolkem – středomoravskou pobočkou ČSO a Českou společností ornitologickou.

15. červenec 2022 – Večerní vycházka za zvířecími obyvateli Zlína. Sraz na náměstí ul. Masarykova v Malenovicích (před kulturním střediskem) v 19:30. Komentovaná exkurze pro veřejnost. Pozorování rorýsů, jiříček a dalších druhů městských ptáků na hnízdištích, představení různých aktivit ochrany městských ptáků (při zateplování budov, před kolizemi se skly, mortalitou na sloupech a drátech el. vedení apod.). Po setmění ukázka moderních metod používaných při výzkumu a praktické ochraně netopýrů (batdetektory), ukázka hendikepovaných netopýrů ze záchranné stanice. Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením telefonického kontaktu a počtu účastníků). Pořádáno ve spolupráci s OŽP MM Zlína. **Exkurzi povedou:** Evžen Tošenovský (tel.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz) a Libuše Bartolčicová (e-mail: 577 630 982, e-mail: libusebartolcicova@zlin.eu).

21. červenec 2022 – Za tajemstvím okřídlených sousedů ve Zlíně (pro handicapované a nevidomé). Speciální vycházka pro handicapované účastníky (zejména se zrakovým handicapem) po sídlišti Bartošova čtvrť. Místo a čas srazu bude zájemcům upřesněn při přihlášení. Vycházka kolem hnízdišť rorýsů, jiříček a dalších městských ptáků. Při setmění poslouchání lovcích netopýrů kolem řeky Dřevnice pomocí ultrazvukových detektorů. Pořádáno ve spolupráci s Klubíčko, SONS Zlín a OŽP MM Zlína. Kapacita omezena - nutné se předem přihlásit e-mailem vedoucímu exkurze (s uvedením telefonického kontaktu a počtu účastníků). **Exkurzi povede:** Evžen Tošenovský (mob.: 777 771 196, e-mail: tosenovsky@birdlife.cz).

Zapojte se do správních řízení!

Zajímá Vás, co se děje okolo? Proč se támhle pokácel strom, tam se staví silnice či se opravuje koryto potoka? Chtěli byste aktuální dění ve Vašem okolí ovlivnit? MOS se účastní správních řízení týkajících se ochrany přírody v Olomouckém a Zlínském kraji. A díky tomu má možnost do mnohých záležitostí zasáhnout a třeba je i trochu ovlivnit. Ale ne všechny kouty rozsáhlého území působnosti známe, a tedy není v našich silách se ke všemu vyjádřit dostatečně. A tady můžete přijít na řadu Vy. Dejte nám vědět na e-mail (info@mos-cso.cz) a my Vás budeme informovat o tom, co se děje ve Vašem okolí. Budeme vděční za postřehy místních znalců, které povedou k lepší ochraně nejen ptáků.

Půjčete si vybavení do terénu!

Výbor MOS se shodl na tom, že by členům MOS rád zpřístupnil část spolkového majetku. Můžete si tak pro potřeby výzkumu či pozorování ptáků zapůjčit např. stativový dalekohled s příslušenstvím, fotoaparát nebo endoskop. Výpůjčka je podmíněna podepsáním smlouvy, která se řídí výpůjčním řádem. Budete-li mít o zápůjčku zájem, kontaktujte jednatele MOS J. Chytila (e-mail: jchytil@centrum.cz, tel.: 724 947 544), který Vám sdělí, zda je daná věc ve Vámi zvoleném termínu k dispozici a vypůjčení zprostředkuje. Pevně věříme, že Vám možnost využití spolkového vybavení udělá radost, a že ji budete využívat. Bližší informace naleznete na webu MOS: www.mos-cso.cz.

Publikujte v Moudivláčkovi a Zprávách MOS!

Pozorovali jste zajímavého opeřence? Máte nezapomenutelný zážitek z terénu nebo z exkurze? Chcete sdělit ostatním členům MOS něco neslýchaného? Napište příspěvek do Moudivláčka! Své příspěvky týkající se tématu ptáků nebo moravské ornitologie zasílejte na e-mail: info@mos-cso.cz. Aktuální příspěvky lze umístit i na webových stránkách Moravského ornitologického spolku www.mos-cso.cz. Odborné články je možné publikovat v recenzovaném časopisu Zprávy MOS. Obecně se odborné časopisy podobného ražení daří zaplňovat čím dál obtížněji. Těšíme se na Vaše příspěvky!

Navštivte videokanál MOS na YouTube

Již více než 700 videí ptáků, ale i dalších skupin organismů si můžete prohlédnout na videokanále MOS na www.youtube.com/MOS1932.

Moudivláček – zpravodaj Moravského ornitologického spolku. Interní zpravodaj pro členy MOS – smp ČSO. Kontakt (adresa pro zasílání příspěvků a korespondence): Bezručova 10, 750 02 Přerov, e-mail: info@mos-cso.cz, www.mos-cso.cz, bankovní spojení: 32434831/0100. Kresby na titulní straně – © Jiří Polčák (moudivláček lužní), © Kateřina Ševčíková (moudivláček lužní), grafická spolupráce – Jiří Kaláček. Vychází nejméně dvakrát ročně v elektronické podobě a tiskem v nákladu 30 ks. Číslo 1/2022 vyšlo 15. 6. 2022.

